

REMISSYTTRANDE

Datum

2025-11-07

Dnr

2025/5613

Regeringskansliet

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till: ju.L5@regeringskansliet.se

Betänkandet Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel (SOU 2025:87)

(Departementets diarienummer Ju2025/01606)

Justitiekanslern har bland annat till uppgift att värna om integriteten och rättssäkerheten i den offentliga verksamheten och får som särskild åklagare väcka åtal mot befattningshavare som har begått brottslig gärning genom att åsidosätta vad som åligger denne i tjänsten eller uppdraget (5 § första stycket lagen, 1975:1339, om Justitiekanslerns tillsyn). Genomgången av betänkandet har därför främst avsett utredningens förslag om ett utvidgat ansvar för missbruk av det offentliga uppdraget.

Straffbestämmelsen missbruk av offentlig ställning

Justitiekanslern instämmer i utredningens bedömning att en ny straffbestämmelse – *missbruk av offentlig ställning* – är att föredra i stället för att ändra bestämmelsen om tjänstefel genom att ta bort kopplingen till myndighetsutövning. En sådan förändring av tjänstefelsbestämmelsen hade enligt Justitiekanslerns mening riskerat att utvidga straffansvaret på ett sätt som inte framstår som motiverat. Justitiekanslern välkomnar vidare att den föreslagna bestämmelsen om missbruk av offentlig ställning endast tar sikte på vissa former av missbruk av det offentliga uppdraget och att oaktsamma gärningar inte straffbeläggs.

Justitiekanslern har inget att invända mot att den nya bestämmelsen ska kunna tillämpas även i förhållande till förtroendevalda. Detta särskilt eftersom ett av syftena med bestämmelsen är att möjliggöra lagföring av vissa fall av klandervärt lag- eller domstolstrots – även på politisk nivå. För åtal mot vissa förtroendevalda gäller dock särskilda regler (se t.ex. 4 kap. 12 § och 13 kap. 3 § regeringsformen). Detta bör uppmärksammas i den fortsatta beredningen.

Som redan nämnts får Justitiekanslern som särskild åklagare väcka åtal mot befattningshavare som har begått brottslig gärning genom att åsidosätta vad som åligger denne i tjänsten eller uppdraget. Huruvida denna behörighet i fortsättningen kommer innebära att Justitiekanslern även kan väcka åtal för missbruk av offentlig ställning berörs inte i utredningen. Den frågan bör därför belysas närmare under den fortsatta beredningen. Det bör också övervägas hur en sådan behörighet förhåller sig till de begränsningar som finns beträffande Justitiekanslerns tillsyn (2 § lagen om Justitiekanslerns tillsyn).

Straffbestämmelsen tjänstefel

Justitiekanslern instämmer i utredningens bedömning att en tjänstemans omdöme och förmåga att hantera pressade situationer redan i dag kan beaktas på ett ändamålsenligt sätt inom ramen för bedömningen av ”vad som gäller för uppgiften” enligt bestämmelsen. Justitiekanslern anser också att det inte finns något behov av en särskild bestämmelse som riktar in sig just på ansvaret vid inskränkningar av grundläggande fri- och rättigheter.

Utredningen föreslår att bestämmelsen om ringa tjänstefel ska förtydligas. Justitiekanslern instämmer i utredningens bedömning att de föreslagna förändringarna skulle kunna leda till en ökad förutsebarhet och en mer enhetlig tillämpning. Det är för förtroendet för den offentliga verksamheten viktigt att ansvarsreglerna inte omgärdas av alltför oklara gränser. I det sammanhanget bör det dock uppmärksammas att det inte går att utesluta att uppsåtliga gärningar som vid tillämpning av tjänstefelsbestämmelsen har ansetts som ringa – och därmed omfattas av ansvarsfrihet – kan anses straffbara enligt bestämmelsen om missbruk av offentlig ställning. I vilken mån detta kan komma att medföra tillämpningsproblem kan behöva övervägas i den fortsatta beredningen.

Straffbestämmelsen handel med inflytande

Justitiekanslern har inga invändningar mot utredningens föreslagna förändringar avseende straffbestämmelsen *handel med inflytande*. Ett utvidgat tillämpningsområde för bestämmelsen ligger väl i linje med det arbete som pågår för att ta fram ny lagstiftning om insyn i påverkans-kommunikation (SOU 2025:52). Genom att begränsa det straffvärda handlandet till otillbörlig påverkan, kan inte heller Justitiekanslern se att straffbestämmelsen skulle hamna i konflikt med yttrandefriheten.

Ärendet har föredragits av Frida Bogenkrans. I ärendets beredning har även byråchefen Anneli Skoglund deltagit.

Thomas Bull